

Ufizziu Linguisticu Subbracomunale
Biddamanna, Arthana, Elini, Irbono

REGIONE AUTÒNOMA DE SARDIGNA - TULIS 2024 Legge 482/99 e L. R. 22/2018
PROGETU "SU SARDU OGNI DI E IN OGNI LOGU 2"

CONNOSCE SA BIDDÀ TUA

BIDDAMANNA STRISÀILI

**CRÈSIA PARROCHIALE
DE SANTU CRABIELE**

**CRÈSIA DE
SANTU MICHELI**

CRÈSIA DE SANTA BÀRBARA

**MURALES DE
DENÙNCIA SOCIALE**

S'OFÌTHIU

MURALES DE IS CENTENÀRIOS

**DOMU DE IS NIEDDOS
OFÌTHIOS BÈCIOS
DE SA S.E.S**

PRATHA SENNORIGAU

**ÒPERAS DE
PINUCCIO SCIOLA**

CRÈSIA DE SANTU CRABIELE ARCÀNGELU

Posta in mesu a sa bidda, sa crèsia parrochiale de Santu Crabiele ist istada fata in s'acabbu de su sèculu XVIII po òrdine de su Minsennore de Casteddu Vittorio Melano.

Cun unu decretu de su 30 de làmpadas 1787, su religiosu s'arrecumandàt de coidae cun is traballos, ca sa crèsia bècia teniat bisòngiu de assèlios e, po s'ora, tocàt a impreae sa crèsiedda de su Santissimu Sarbadore, ca oe non s'agatat prus.

Sa crèsia de Santu Crabiele ist a tres navadas stagiadas de tres arcadas ca poderant una bòvida a carrada.

Sa faciada ist de stile neoclàssicu, cun unu timpanu a triàngulu cun ingirios grossos.

In su portale de brunzu, de su 1988, òpera de su scultore romanu Ugo Centi, funt disegnadadas scenas de sa Bìbbia ispiradas a su tema de duas encìclicas de Papa Giuanne Pàulu II.

Sa turre de su campanile, cun sa punta a bòvida, ist a pranta cuadrada e s'aposentu de is càmpanas tenet una fentana a d-ogna banda.

A intro funt allogaos unu incenseri e àteros vasos litùrgicos de su XVI sèculu. De bie peri una bella stàtua de Sant'Antoni e unu crocifissu, totu e is duos de su '700.

iscias ca...

Cun unu territòriu de 210,8 Km cuadraos, Biddamanna ist una de is biddas cun prus territòriu comunale de s'Ogliastra e de sa Sardigna

CRÈSIA DE SANTU MICHELI ARCÀNGELU

Sa Crèsia de Santu Micheli ist stèthia fata in pithu de un'àtera crèsia prus antiga, sa de Santu Basile Mannu, venerau meda in totu s'Ogliastra, ca si festat su de tres dominigos de mese de làmpadas.

Finas a pagos annos, in occasione de custa festa si costumàt a fae sa fiera de su bestiàmene, ca aciocàt comporadores e bendidores de totu sa Sardigna.

Cun su tempus, Biddanoa est crèschia pròpiu a ingìriu de custa crèsia, asseliada in is primos annos de su sèculu XIX.

iscias ca...

In Biddamanna Strisàili, cada annu si faghet su Torneu Internatzionale de “Sa Strumpa”, s'antigu luta traditzionale sarda

iscias ca...

Biddamanna Strisàili est reconnota a livellu mundiale po su primau sù in sa longevidade maschile.

Ist cun sa pranta a ruje latina e s'agatat in pithu de una scalera. Sa faciada ist in stile neoclàssicu, cun su tìmpanu a triàngulu e ingìrios grossos, cun d-unu rosone in pithu de su portale.

Su campanile dd'ant fatu a nou a pithu de cussu antigu – ca fut prus artu - a pustis ca nde fut orrutu in su 1934.

Tenet una pàriga de fentanas a diversas artàrias e sa punta ist a forma de piràmide.

A intro de sa crèsia ist allogada una bella stàtua in linna de is sèculos XVIII/XIX de “Santu ‘Asile Mannu”.

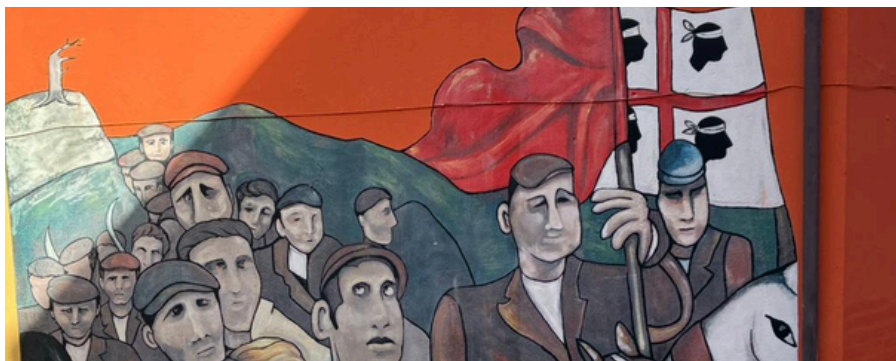

CRÈSIA DE SANTA BÀRBARA

Pesada in su 1950, a presu de sa cresiedda bècia, ist posta a intro de su padente de Santa Bàrbara, tutelau de sa Regione Sardigna. Sa crèsia, a pranta retangulare, ist prus che àteru fata in preda.

In sa faciada tenet unu rosone, postu in pithu de su portale, e in sa crobeta ddue tenet unu campanile piticu. Ogni annu, su segundu domìnicu de su mese de argiolas, si festat Santa Àrbara.

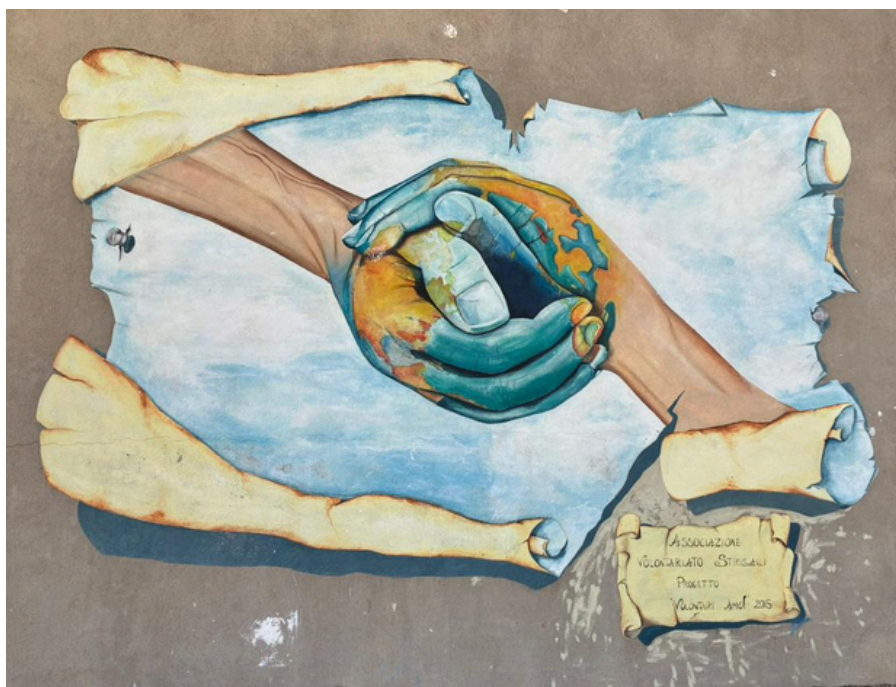
Sa die in antis (su ‘esperu) sa stàtua benit posta in pithu de unu carru tirau de is boes e acumpangiada a sonu de launeddas e cantando is gòcios, de sa crèsia de Santu Crabiele finas a sa crèsiedda in mesu a su padente. A sa processione partècipant medas biddamannesos, a pè e a cuaddu, cun su bestire antigu de Biddamanna, grupos folclorísticos e stràngios, ca benint de àteras biddas de Sardigna.

MURALES DE DENÙNCIA SOCIALE

Su muralismu ist arribbau a Biddamanna in sa metade de is annos '70 de su sèculu colau, cando su professore Francesco Del Casino iat fatu is primas òperas suas in bidda. Is murales ddos iant arrecumandaos in occasione de is Festas de s'Unidade, tra su 1976-1981. In cussos annos àteros artistas importantes de custu movimentu ant fatu murales, comente Diego Asproni, Antioco Cotza e Fernando Medda. Su tema de is òperas ist prus che totu sa dennùncia sociale e polìtica.

Un'esèmpiu ist su murale mannu de Del Casio de su 1977, acantu ist pintau su filosofu e polìticu Antonio Gramsci cun is versos de Pepinu Marotto, fatu in occasione de is 40 annos a pustis de sa morte de s'intelletuale sardu. In su 2018 cust'òpera ist istada aconciada de Luca Casari. Peri medas àteros murales bècios funt stèthios asseliaos e gràthias a is progetos de su sòciu culturale AMISTADE e a s'artista biddamannesa Barbara Vargiu, funt torraos a sa bellesa insoro.

MURALES DE BIDDANOA STRISÀILI

MURALES DE IS CENTENÀRIOS

De su 2017 su comitau “Po sa ‘idda” ist impegnau a realizae vàrios murales de is centenàrios de sa bidda. In su stradone principale si podent bìere is caras de is fèminas e de is òminis de Biddamanna ca ant giumpau is cent’annos: po cini ddos pòmpiat ist comente a fae unu bìagiu in su tempus colau e unu modu po ddos onorae e po ddos subènnere.

iscias ca...

Biddamanna est cunsideradu su centru de sa Blue Zone de sa Sardigna, un'àrea geogràfica connota po sa cuntzentratzione arta de ultracentenàrios

Custas òperas funt peri una manera po subènnere a totus ca Biddamanna ist unu de is logos de su mundu acantu s'imbèciat de prus, mascamente is òminis, difatis Biddamanna tenet su primau mondiale de sa longevidade maschile.

S'OFÌTHIU COMUNALE

Postu in mesu bidda, in s'atha de su stradone principale, su palàthiu comunale, progetau de s'inginneri Leopoldo Trillo, ist istau fatu in stile neoclàssicu in sa segunda metade de is annos '20 de su sèculu colau.

Tenet duos pianos, cun su pianu terrenu unu pagu artiau de caminu cun scaleris in preda.

iscias ca...

Biddanoa Strisàili, frazione de Biddannna, a 850 de artia est sa bidda prus arta de s'Ogiastra e una prus artas de sa Sardigna

In mesu a sa faciada elengante agataus s'intrada centrale cun duas columnas de granitu mannas ca poderant su corridòriu piticu de su primu pianu.

Is fentanas funt totu ingiriadas e decoradas cun àteros particulares architetonicos.

Una curiosidade: in su primu progetu de su 1916, su palàthiu depiat ospitae, paris a is ofithios comunales, peri is scolas.

DOMU DE IS NIEDDOS - OFÌTHIOS BÈCIOS DE SA S.E.S

Su palàthiu de sa fàmilia Nieddu, ist istau fatu in su 1941 e finas a is annos '60 fut sa sede de is ofithios de sa S.E.S - Sociedade Elètrica Sarda -, ca iat anticipau is spesas de is traballos - 75.000 francos - de scontae de su prèthiu de s'afitu - 1.100 francos -.

Su palàthiu tenet 5 pianos e in cussu tempus, a artària de caminu, s'agatànt is mangasinos, a su primu pianu is ofithios e in is àteros tres apartamentos po s'inginneri, su geòmetra e su capu cantieri.

S'ing. Mario Borella, direttore de is cantieris de sa parte bàscia de s'erriu Frumigosa (Flumendosa)-su Segundu e su Terthu Sartu - iat fatu scire in unu muru de s'apostu de s'ofithiu sa primu telada de sa poesia "Acqua Perenne" de Giovanni Pascoli: "Acqua perenne, ottima e pessima, / ora morte ora vita, Acqua diventa luce! / Acqua diventa fiamma".

S'inginneri costumàt a mutie s'abba: "s'oro biancu o crabone biancu".

ÒPERAS DE PINUCCIO SCIOLA

S'ARCU DE IS FORROS-CARCAREDDA

